

Luketa Marković: Inovativna pčelarka posvećena dobrobiti pčelarstva za osobe s invaliditetom

dobarzivot.net/luketa-markovic-inovativna-pcelarka-posvecena-dobrobiti-pcelarstva-za-osobe-s-invaliditetom/

Najpoznatija hrvatska pčelarka je Jadranka Luketa Marković. Umirovljena profesorica komparativne književnosti i povijesti umjetnosti već desetljećima je prisutna u medijima i kao zagovarateljica za prava na pristupačnost javnim objektima osobama s invaliditetom i kao pčelarka u invalidskim kolicima – inovatorica i promicateljica inkluzivnog pčelarenja i apiterapije.

Pčelarenje kao apiterapija za osobe s invaliditetom i starije osobe

O svojim iskustvima osobe s invaliditetom u pčelarstvu 2015. godine napisala je knjigu „Pčelarenje kao (api)terapija u poboljšanju kvalitete života starijih osoba i osoba s invaliditetom“ gdje je opisala dobrobiti koje joj je donijelo pčelarstvo. Sredstva dobivena prodajom knjige korištena su za osnivanje zagrebačkog urbanog pčelnjaka za osobe s invaliditetom i starije osobe. Zahvaljujući njenom radu s pčerima s invaliditetom, na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu 2017. godine objavljen je i prvi znanstveni rad na svijetu na tu temu – „The Use of Beekeeping and Apitherapy in Improving the Quality of Life in Elderly and Persons with Disabilities“, a autorice su Renata Martinec, Jadranka Luketa-Marković, Renata Pinjatela, Mirjana Dobranović i Josipa Šarčević. Jadranka Luketa Marković predavačica je i mentorica studentima na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu i u inkluzivnoj školi ekološkog i konvencionalnog pčelarenja.

Jadranka Luketa Marković potpuno je opuštena i sigurna u društvu pčela i bez korištenja zaštitne pčelarske opreme / Foto: Privatna arhiva Jadranke Lukete Marković

Jedna je od 69 autora iz 32 zemlje u slovenskom izdavačkom projektu „No bees no life“ 2017. godine. Godinu nakon toga koautorica je pčelarskog priručnika za invalide u izdanju Slovenskog pčelarskog saveza – „Čebelarski priročnik za invalide“. Glavna je akterica

naslovne teme „Pčelarenje s invaliditetom“ američkog pčelarskog časopisa „American Bee Journal“ iz kolovoza 2019.

Beekeeping with a Disability

by WILLIAM BLOMSTEDT

Jadranka Luketa-Marković and Krešimir Caba evaluating a hive

Beekeeping can cut through boundaries. Usually I write a Slovene project which brings beekeeping to a group of people with disabilities. On this trip he asked me to join him on a few meetings he had arranged.

Članak o pčelarenju s invaliditetom o radu Jadranke Lukete Marković u American Bee Journalu iz 2019. godine

Uz sve to završila je tečajeve apiterapije u Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji. Osnivačica je udruge „BINGO pčelarenje“ kroz koju educira pčelare, bavi se apiturizmom, drži predavanja u pčelarskim udrugama, domovima za umirovljenike, u školama.... Protekle je godine dobila i nagradu Mreže Hrvatskih žena u kategoriji za Dobrobit i Inovaciju, što i jest zajednički nazivnik njenog javnog djelovanja. Za tu su je nagradu predložili novinari i urednici HRT-a Ana Tomašković i Mladen Iličković, koji su u svojim emisijama pratili njen rad. Uistinu je nemoguće u jednom novinskom članku navesti sve zanimljivo iz njene pčelarske biografije, poput toga da je pokojni general Imro Agotić bio oduševljen njenim načinom pčelarenja pa ju je fotografirao i prezentirao na skupovima invalida Domovinskog rata sa željom da se i oni pčelarenjem. To je mnoge potaklo da se bave pčelarstvom pa su se počele osnovati i zadruge pčelara invalida Domovinskog rata.

Novi početak u Primoštenu: apiturizam na Luketinim dvorima

Niz godina bila je prepoznatljiva veduta i stanovnica Doma umirovljenika u Maksimiru, u koji se uselila nakon smrti supruga, mr. sc. Zvonimira Švera, dobitnika priznanja „Ivo Tomašec“ za životno djelo u pčelarstvu. Taj joj je smještaj odgovarao zbog blizine Agronomskog fakulteta gdje je imala pčelinje zajednice. U Domu umirovljenika Maksimir je organizirala brojne pčelarske radionice. Istodobno je putovala po cijeloj Hrvatskoj u svom automobilu s prilagođenim komandama, s električnim invalidskim kolicima i s vjernim psom Bingom – izlažući svoje pčelinje proizvode na pčelarskim sajmovima, promovirajući knjigu „Pčelarenje

kao (api)terapija u poboljšanju kvalitete života starijih osoba i osoba s invaliditetom“, držeći predavanja u pčelarskim udrugama i na pčelarskim skupovima.

Nakon korone i potresa u ožujku 2020. godine odlučila se oprostiti od Zagreba. Uprkos invaliditetu i ulasku u 70-te godine započela je novi život.

– Kad je počela korona sa zaključavanjima i zabranama, odlučila sam doći u Primošten, da ovdje samostalno i slobodno živim u prirodi. Kad je mama umrla, od njene sobe koju sam naslijedila uredila sam apartman. Na svojih 14 kvadrata tu imam i spavaonicu, radni prostor, kuhinju, kupaonicu, zahod i pčelarsko skladište. To je prizemlje i napravila sam si još i rampu tako da bez problema sa svojim skuterom ulazim i izlazim. Tu ni ne provodim puno vremena, nego tijekom dana boravim na pčelinjaku koji je na našem obiteljskom posjedu u zaleđu, u Luketinim dvorima. Tu imam 6 pčelinjih zajednica. Troje učenika educiram pčelarenju, s jednom turističkom agencijom imam dogovor da dovode zainteresirane turiste kojima pokazujem kako žive pčele, a surađujem i s ovdašnjom osnovnom školom, pa đaci dolaze k meni na pčelinjak, ili ja njima u razredu držim predavanja i radionice. Radili smo svijeće od pčelinjeg voska, pa smo sadili medonosno bilje... I dalje držim i predavanja studentima Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, samo sada preko Zooma – opisuje Jadranka Luketa Marković svoj sadašnji život koji je i dalje usmjeren na pčele.

Jadranka Luketa Marković s turistima na svom pčelinjaku u Luketinim dvorima kod Primoštena / Foto: Privatna arhiva

Izazov pčelarenja u Primoštenu

Kako kaže, ovdje je pčelarenje poseban izazov, sasvim drugačije nego u Zagrebu.

– Primoštenski pčelari pčele prevezu u Liku gdje ima livada i šuma, jer ovdje je ljeti pustoš, sve je spaljeno. U ovim uvjetima borim se za preživljavanje pčelinjih zajednica – kaže Luketa Marković.

Nesumnjivo, neće posustati. Niti u pčelarskom radu niti u pritiscima na lokalnu upravu da osigura pristupačnost javnih objekata osobama s invaliditetom.

– Borim se. Prvi dopis sam im napisala prije nekih četiri godine, i počeli su s promjenama – kaže. Ne sumnjamo da će se Primošten uz njeno poticajno usmjeravanje i dalje prilagođavati osobama s invaliditetom.

Žene drže tri ugla pčelinjaka

U knjizi „Pčelarenje kao (api)terapija u poboljšanju kvalitete života starijih osoba i osoba s invaliditetom“ Jadranka Luketa – Marković opisala je svoj životni put – od obitelji i od oca nasljeđene bolesti paralize nogu, zbog koje su i ona i njen brat u invalidskim kolicima, do svoje pčelarske biografije. Njen je otac u izdavačkoj kući „Znanje“ bio urednik knjige „Pčelarstvo“, pa su ih kod kuće često posjećivali pčelari. Od malena je zavoljela prirodu i već je s prvim suprugom planirala imati pčelinje zajednice na njihovoj vikendici na Okiću. No suprug se razbolio i umro, te to nisu ostvarili. Poslije je na jednoj rehabilitaciji upoznala i zaljubila se u veterinara i pčelara Zvonimira Švera, s kojim je uplovila i u bračnu luku i u pčelarstvo. Pčelarstvom se bavi posljednjih 25 godina, a uz mentorstvo supruga savladala je sve tajne pčelarske proizvodnje, uključivši vrhunsko umijeće – uzgoj selekcioniranih matica. Prilagođavajući sebi rad u pčelinjaku došla je do mnogih inovativnih prilagodbi pčelarskog pribora i alata koje je nesebično podijelila s drugima i tako proširila krug ljudi koji poput nje pomoć u bolesti mogu pronaći u pčelarstvu.

Smatra da je rad žena koje najčešće drže tri ugla pčelinjaka i pčelarenja podcijenjen:

– U Hrvatskom pčelarskom savezu nema žena, i to je problem. Mi žene radimo iz sjene i radimo čuda iz te sjene iza svog muškarca. Kad sam započela zajednički život s velikim stručnjakom za pčele Zvonimirom Šverom preuzela sam puno poslova. Uz vođenje domaćinstva, organizacije boravka studenata na našem pčelinjaku, radila sam s radnicima oko topljenja voska, čišćenja, iskuhavanja u natrijevoj lužini, užičavanja i uvoštavanja okvira, održavanja higijene pčelinjaka, priređivanja i organizacije uzgoja matica. Za taj trosmjeni godišnji rad od supruga sam nakon prve godine zatražila plaću. Čekala sam da se zacrvni kad u mislima izračuna dug. Kad sam mu rekla da taj iznos mijenjam za AŽ košnice koje ćemo napuniti pčelinjim zajednicama bio je jako sretan. Ne zato što mi nije morao dati novac nego zato što je to bila moja odluka da sama počnem pčelariti, jer su to košnice lisnjače koje su prikladne za rad ženama. Tako sam došla do svojih pčelinjih zajednica.

Piše: Leon Tiska

*** Ovaj tekst je dio novinarskog projekta 'Žene kao nositeljice suvremenih trendova u hrvatskom pčelarstvu', a objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije u sklopu projekta poticanja kvalitetnog novinarstva.**

Drugi tekstovi iz serijala:

"Žene vole pčele na drugačiji način od muškaraca"

Suvremeni trendovi u pčelarstvu i žene: apiterapija, apiinhalacije, apipedagogija, apiturizam, apitoksinoterapija ...

Kako to da pčelinjakom dominira ženski spol, a pčelarstvom muški: povijest, sadašnjost i budućnost žena u pčelarstvu

Lidija Svečnjak – vodeća znanstvenica u području istraživanja patvorenja pčelinjeg voska

Josipa Kujundžić: Kako je pčelarstvo mojoj obitelji omogućilo dobar život

Oznake: apiterapijapčelarstvo

@Copyright by Geromar 2013-2024 web by Gaja Gati